

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ВИЩИЙ ДЕРЖАВНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКРАЇНИ
«БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

МАТЕРІАЛИ

100 – ї

**підсумкової наукової конференції
професорсько-викладацького персоналу
Вищого державного навчального закладу України
«БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
11, 13, 18 лютого 2019 року**

(присвячена 75 - річчю БДМУ)

Чернівці – 2019

УДК 001:378.12(477.85)

ББК 72:74.58

М 34

Матеріали 100 – ї підсумкової наукової конференції професорсько-викладацького персоналу вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет», присвяченої 75-річчю БДМУ (м. Чернівці, 11, 13, 18 лютого 2019 р.) – Чернівці: Медуніверситет, 2019. – 544 с. іл.

ББК 72:74.58

У збірнику представлені матеріали 100 – ї підсумкової наукової конференції професорсько-викладацького персоналу вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет», присвяченої 75-річчю БДМУ (м.Чернівці, 11, 13, 18 лютого 2019 р.) із стилістикою та орфографією у авторській редакції. Публікації присвячені актуальним проблемам фундаментальної, теоретичної та клінічної медицини.

Загальна редакція: професор Бойчук Т.М., професор Івашук О.І., доцент Безрук В.В.

Наукові рецензенти:

професор Братенко М.К.

професор Булик Р.Є.

професор Гринчук Ф.В.

професор Давиденко І.С.

професор Дейнека С.Є.

професор Денисенко О.І.

професор Заморський І.І.

професор Колоскова О.К.

професор Коновчук В.М.

професор Пенішкевич Я.І.

професор Сидорчук Л.П.

професор Слободян О.М.

професор Ткачук С.С.

професор Тодоріко Л.Д.

професор Юзько О.М.

д.мед.н. Годованець О.І.

ISBN 978-966-697-543-3

© Буковинський державний медичний
університет, 2019

Ткач А.В.
УКРАЇНСЬКА МЕДИЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ:
НАЦІОНАЛЬНЕ ТА ЗАПОЗИЧЕНЕ

*Кафедра суспільних наук та українознавства
Вищий державний навчальний заклад України
«Буковинський державний медичний університет»*

Розвиток сучасної медицини забезпечує постійний обмін науковою інформацією, що призводить до збагачення словникового складу мови новими спеціальними термінами.

Українська медична термінологія відзначається значною кількістю запозичень. Іншомовні медичні терміни за своїм походженням різняться численними мовами-джерелами. Це запозичення з латинської мови: *вакцина, вірус, галюцинація*; терміни грецького походження: *артерія, бактерія, мікроб*; англійського походження: *блокада, гайморит, дальтонізм*; французького походження: *грип, зонд, шок*; німецького походження: *клатан, шприц, штател*; італійського походження: *інфлюєнца, скарлатина, пелагра тощо*. Крім цього, у медичній клінічній термінології як мішані номінації виділяють терміни-словосполучення, що поєднують власне український і запозичений компоненти (*артеріальний тиск, токсикоз вагітних*).

Питома термінолексика також бере активну участь у формуванні термінів медичної галузі. Вона охоплює спільнослов'янські (*біль, кашель, пропасниця*) та власне українські термінологічні найменування (*жовтяниця, пронос, пухлина*), а ще номінації, утворені термінологізацією загальноживаних слів (*дно, камінь, пісок*).

Дослідник української лексики кінця ХХ століття О. Стишов виокремлює запозичення як основне джерело поповнення словникового складу української літературної мови. Через інтернаціоналізацію наукової термінології, відсутність у запозичених термінах додаткових стилістичних конотацій виникає потреба у нових запозиченнях. Водночас з'являються нові галузі та напрями медицини, а відповідно і нові спеціальні терміни у мовній практиці медичних працівників: *кріотерапія* – «лікування холодом, заморожуванням», *фітотерапія* – «лікувальний препарат на рослинній основі», *реанімобіль* – «реанімаційний автомобіль, у якому можна робити операції» та ін.

Більшість мовознавців процес запозичення вважає позитивним, оскільки відбувається поповнення і видозміна медичної термінології. Проте відомі й негативні моменти, що призводять до денационалізації терміносистеми, витіснення національних термінів, термінологізованих слів чи терміноформантів. Йдеться про відмову від національних термінів, яку часто пояснюють тим, що своєю внутрішньою формою, семантичною мотивацією вони викликають зайві асоціації. Однак у фаховому мовленні українські слова автоматично сприймаються у потрібному термінологічному значенні (*речовина, рідина, тіло*). Ще один позитивний аспект – національні терміни є більш зрозумілими, вони полегшують сприйняття фахової мови, можуть краще передати суть позначуваного поняття.

Сучасний досвід термінотворення засвідчує, що подвійність у медичній термінології і запозичень, і національних слів є природнім явищем. Це допомагає медичній галузі розвиватися разом із світовою наукою та перешкоджає денационалізації власної терміносистеми. Позитивною вважаємо і тенденцію до перекладу запозичень шляхом калькування або ж добиранням національних ідентифікаторів. Іншомовні ж терміни можуть функціонувати в українській медичній термінології лише за умови відсутності національних відповідників.

Яким шляхом піде далі розвиток української медичної термінології, покаже час, що відкине все зайве і недоречне.